

povezanosti. Hrvatsko-njemački dodiri na poseban način prikazuju svoja očitovanja u dvadesetom stoljeću u kojem dolazi do nekoliko spajanja i žestokih lomova u odnosu ovih kultura. Kraj stoljeća, i opet inspiriran političkim i gospodarskim – ali ovaj puta globalnim promjenama, donosi smanjenje dodira i međusobnih ispreplitanja. Ipak, nedvojbeno se mora ustvrditi, što ovaj članak vrsno čini, da je utjecaj njemačkog kroz stoljeća ostavio brojne tragove na razvoj hrvatskog jezika, kao što je i njemačka kultura utjecala i na brojne društvene i gospodarske tokove života u Hrvatskoj.

Posljednji blok ovog broja *Podravine*, kao što je to i uobičajeno za znanstvene časopise, donosi niz prikaza knjiga, znanstvenih i kulturnih događanja i skupova a to je svakako važna zabilješka kulturnog života regije i okružja kojemu je ovaj časopis primarno usmjeren. Ipak, i povrh toga važno je i ovdje ponoviti vrijednost i visoku razinu znanstvene ozbiljnosti časopisa *Podravina*, što neminovno tvori čvrstu platformu za daljnja istraživanja.

Tomislav KRZNAR

TOMISLAV KRZNAR, BIOETIČKI MOZAIK. POKUŠAJ PRIKAZA OKOLIŠNE PROBLEMATIKE U BIOETIČKOM KONTEKSTU, VELEUČILIŠTE U KARLOVCU, KARLOVAC, 2009, 107 STR.

Knjiga *Bioetički mozaik. Pokušaj prikaza okolišne problematike u bioetičkom kontekstu* Tomislava Krznara promišljeno je i pregledno raspodijeljena u četiri tematske cjeline, te njima pripadna poglavlja i podpoglavlja. Na početku knjige nalazi se autorov uvodnik ("Umjesto uvoda"), a na kraju zaključak ("Umjesto zaključka") i dodaci (popis objavljenih radova autora, bibliografija i pojmovnik). U metodološkom aspektu, kojega treba procjenjivati kako po primjerenom korištenju znanstvene aparature, tako i po strukturnim elementima knjige, *Bioetički mozaik* je besprijekorno izvedeno znanstveno djelo. Posebno treba pohvaliti autorov trud oko izrade pojmovnika koji je koristan ne samo s obzirom na sadržaj knjige.

U prva dva poglavlja, "Okoliš je sve oko nas?" i "Čovjek – priroda – okoliš", autor razmatra neke od ključnih pojmova okolišne (ekološke) i bioetičke rasprave, prvenstveno pojam okoliša/prirode, smještajući svoje razmatranje u kontekst suvremene znanstveno-tehničke civilizacije i ekološke krize. Iako je fenomenologija ekološke krize podloga autorova pristupa, naglasak je stavljen na konceptualni okvir za ovu raspravu, te pokušaj da se razmrsi uzroke i mehanizme koji su doveli do ovoga stanja suvremenog čovječanstva i Planete. Pritom su primjereno prezentirani filozofijski, etički i drugi teorijski odgovori na ove izazove, poput "dubinske ekologije". Sa zadovoljstvom mogu ustvrditi kako se autor uključuje u onu struju suvremenih filozofijskih i bioetičkih rasprava koja aktualne probleme promišlja dubinski, na liniji konceptualne i životnosvjetovne povezanosti čovjeka, tehnike i prirode, za što nam kao izvrstan primjer može poslužiti Hans Jonas. U trećem poglavlju, "Res extensa", na prethodno utvrđenoj podlozi autor pristupa pojedinim problemima koji se pojavljuju u ovom horizontu, kao što su genetički modificirani organizmi i općenito suvremena genetika, pokusi na životinjama i utjecaj globalizacije na okolišne probleme. Sve to, pak, kulminira u četvrtom poglavlju knjige, "U predvorju bioetike", koje se može smatrati i najvažnijim poglavljem knjige, jer tu autor proširuje perspektivu, pokazuje zašto i kako se ranije naznačeni teorijski i praktički problemi mogu i trebaju razmatrati u horizontu bioetike, razjašnjavajući pritom što je bioetika, kako je nastala i kako se razvijala, te kakav oblik bioetike je najpotentniji u pristupu recentnim ekološko-etičkim i socijalno-ekološkim problemima. Također, u ovom posljednjem poglavlju postaje jasno zašto je autor

u naslovu knjige istaknuo pojam *bioetike*. On omogućuje dvostruko proširenje: tematsko/problemsko (pitanja koja se tiču i ljudskih bića i ne-ljudskih bića, odnosno prirode u cjelini), te metodološko (interdisciplinarnost i pluriperspektivnost).

Iako autor u uvodniku jasno ističe da je knjiga nastala na temelju njegovih ranijih radova, te tvrdi da je “fragmentarna” i “reproduktivna”, potonju samoocjenu smatram prestrogom, kao što podnaslov knjige smatram preskromnim, jer se ne radi o pukom prikazu okolišne problematike u bioetičkom kontekstu, a pogotovo ne samo o *pokušaju* prikaza. Knjiga, naime, nudi mnogo više.

Krznarov *Bioetički mozaik* nesumnjivo obogaćuje našu znanstvenu, osobito bioetičku literaturu. Osim toga, ova knjiga može biti korištena kao visokoškolski udžbenik. No, sadržaj ove knjige i njezina “upotrebljivost” nipošto se ne iscrpljuju s tom ulogom. Sasvim je sigurno da ova knjiga zadovoljava i širi krug čitatelja, bilo da se radi o onima kojima je potreban formalno sažet a sadržajno obuhvatan uvod u bioetiku, bilo onima koji su u nju već manje ili više upućeni, ali im nedostaje sintetički prikaz bioetičke problematike.

Hrvoje JURIC

GLOBALNA POVIJEST OKOLIŠA: OD 10000. PR. KR. DO 2000. N. KR / IAN G. SIMMONS ; S ENGLESKOGA PREVEO DAMJAN LALOVIĆ, ZAGREB : DISPUT, 2010, XIX, 306 STR., PRIJEVOD DJELA: GLOBAL ENVIRONMENTAL HISTORY

Knjiga *Globalna povijest okoliša* prvo je hrvatsko izdanje britanskog autora Iana Simmonsa koje je tiskano dvije godine nakon izvornika u izdanju Izdavačke kuće Disput. Knjiga je postala novi spoznajni doprinos ekološkoj historiografiji obuhvaćajući pritom razdoblje, kako stoji u samom podnaslovu knjige, od 10 000 pr. Kr. do 2000. n. Kr. Autor se, dakle, odlučio za kronološki pristup tematici, naglašavajući pritom važnost knjige kao knjige povijesti u kojoj nudi prikupljene podatke počevši prapovijesnim razdobljem i završavajući suvremenim dobom. Simmons upotrebom kronološkog nizanja i komparacije kroz razdoblja ljudske povijesti nastavlja praksu dosadašnjih istraživača povijesti okoliša budući da je takav kronološki prikaz primjenjen u, primjerice, francuskih ekohistoričara Roberta Delorta i Francoisa Waltera u prijevodu knjige *Povijest europskog okoliša*. No, potrebno je naglasiti kako ovakav pristup, za koji se autor odlučio daje potrebiti okvir za lakše praćenje promjena u okolišu. Autor već u samom pogovoru naglašava potrebu drugačijeg pristupanja proučavanju povijesti okoliša kao i odsutstvo namjere u ukazivanju na metodologiju bavljenja okolišem. Dakle, iako se Simmons kronološkim nizanjem, predmetom istraživanja ne izdvaja od prirodoslovnih, humanističkih ili društvenih istraživača ove tematike, potrebno je naglasiti kako je riječ o knjizi koja nudi cjeloviti pregled najvažnijih promjena u okolišu i pruža uvid u autorovo opsežno istraživanje i uloženi trud u predočavanju svojevrsnih “enciklopedijskih” podataka. Nadalje, knjiga objedinjuje materijalni svijet i svijet ideja usredotočujući se na jednu značajnu imenicu koja može egzistirati u oba svijeta – energiju. Simmons vidljivo koncentrira svoje napore na prikaz etapa tehnološke evolucije koje dopijevaju u prvi plan zbog jasne orijentacije autora na izvore energije i ljudske zaokupljenosti njome, ali ne zanemaruje, iako u manjoj mjeri opisuje, utjecaj prirode na čovjeka. Svojevrsnu simbiozu prirode i čovjeka, Simmons je objedinio u slikovnim prikazima koje donosi na početku svakog poglavlja čime je izgleda, želio naglasiti njegovim riječima, nedovoljnu razjašnjenu vezu i mogući ključ u promišljanju odnosa čovjeka s prirodom. Čak štoviše, autor se od slikovnih prikaza ne odvajaju te u svakom poglavlju ne propušta dati komentare svojih slikovnih

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen VII. / Broj 7
Zagreb - Samobor 2011.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/61-20-148, fax: +385/1/61-56-879

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Sekcija za gospodarsku povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti Zagreb
(moderator: Hrvoje Petrić)

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksanđić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: doc. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Urednici / Editors-in-chief:

Hrvoje Petrić, Drago Roksanđić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksanđić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksanđić - predsjednik (*Zagreb, Hrvatska*), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula, Hrvatska*), Zrinka Blažević (*Zagreb, Hrvatska*), Tatjana Buklijaš (*Cambridge, UK*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb, Hrvatska*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), (Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Halil Ćinalcik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetić (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci, Hrvatska*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb, Hrvatska*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb, Hrvatska*), Ivan Mirnik (*Zagreb, Hrvatska*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb, Hrvatska*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordan Ravančić (*Zagreb, Hrvatska*), Marko Šarić (*Zagreb, Hrvatska*), Mladen Tomorad (*Zagreb, Hrvatska*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Hrvatska*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek, Hrvatska*)

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN:

1845-5867

Tisak i prijelom/ Layout and print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2011.

Adresa uredništva / Mailing address:

Hrvoje Petrić (urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@inet.hr

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije

PRIKAZI KNJIGA

Gyulai Eva, Horvath Zita, Turbuly Eva, Gospodarstvo i društvo međimurskog vlastelinstva u 17-18. stoljeću (Andreja Talan)	140
Joan Dunayer, Specizam, Diskriminacija na osnovi vrste (Tomislav Krznar)	142
Podravina, Časopis za multidisciplinarna istraživanja, vol. IX, broj 17 (Tomislav Krznar)	145
Podravina, Časopis za multidisciplinarna istraživanja, vol. IX, broj 18 (Tomislav Krznar)	148
Tomislav Krznar, Bioetički mozaik (Hrvoje Jurić)	150
Ian G. Simmons, Globalna povijest okoliša: od 10000. pr. Kr. do 2000. n. Kr. (Aleksandra Đurić)	151
J. Donald Hughes, Što je povijest okoliša? (Aleksandra Đurić)	154
Zapisnik franjevačkog samostana u Našicama. Knjiga I (1739. – 1787.) (Danijel Patafta)	156
Slaven Bertoša, Osebjuno mjesto austrijske Istre: Lupoglavski kraj u srednjem i novom vijeku (Igor Eterović)	158
Radovi Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu, br. 22 (Iva Potočnik)	161
Historia Varasdiensis. Časopis za varaždinsku povjesnicu br. 1 (Iva Potočnik)	162
Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, br. 42 (Igor Razum)	163
Prostorno planiranje u Jugoistočnoj Europi (Do Drugog svetskog rata) (Marko Šarić).....	165
Molve – ljudi, selo i okoliš u dugom trajanju, društvo za povjesnicu i starine (Dragutin Feletar)	168
ZNANSTVENI SKUPOVI	170
UPUTE SURADNICIMA / INSTRUCTIONS TO CONTRIBUTORS	179

Popis suradnika u časopisu »Ekonomska i ekohistorija«, broj 7 (2011.):**Karl Kaser**, Universität Graz**Drago Roksandić**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu**Daniel Barić**, Université François-Rabelais, Tours**Hrvoje Petrić**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu**Zoltán Hajdú**, Centre for Regional Studie, Hungarian Academy of Sciences, Pečuh**Mira Kolar-Dimitrijević**, Draškovićeve 23, Zagreb**Harald Heppner**, Universität Graz**Nataša Kolar**, Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož**Željko Holjevac**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu**Igor Žiberna**, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru**Mirela Slukan Altić**, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar Zagreb**Ljudevit Tropan**, Hrvatske vode Zagreb**Andreja Talan**, student, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu**Tomislav Krznar**, Veleučilište u Karlovcu**Hrvoje Jurić**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu**Aleksandra Đurić**, Sveučilište Eötvös Loránd u Budimpešti**Dragutin Feletar**, član suradnik HAZU, Zagreb-Koprivnica**Daniel Patafta**, Katolički bogoslovni fakultet, Sveučilište u Zagrebu**Igor Eterović**, Lovran**Iva Potočnik**, Varaždin**Igor Razum**, student, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu**Marko Šarić**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu**Vladimir Šadek**, Koprivničko-križevačka županija**Csaba G. Kiss**, Sveučilište Eötvös Loránd u Budimpešti**Vjeran Kursar**, Filozofski fakultet, Zagreb

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT - AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA